

Alte Drucke

**CONCIONES || IN EVANGELIA || ET EPISTOLAS, QVAE || per
totam Quadragesima[m] populo in Ecclesia || proponi
solent, è Tabulis F. Iacobi Veldy ...**

Prielee, Gilles vanden

Parisiis, 1567

FERIA TERTIA POST DOMINICAM PALMARVM, EPIST. HIER. 11.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150295

FERIA TERTIA

tra fideles, & electos intentare, nisi diuina permissione fulciantur: quæ ramen ad eorum salutem patitur subinde ipsos cruci succumbere: quia non nisi per varias tribulationes vult ipsos intrare in regnum cælorum, sicut & vnigenitum suum cruci subiecit, vt esset fidelibus exemplum & regula. Atque hoc erat, quod tanto desiderio scire sese testatur Christus, dum ait, Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum antequam patiar, sed dico vobis, quia ex hoc non manducabo illud donec impleatur in regno Dei. Quid enim aliud Christum in mortem pro nobis adegit, nisi ineffabilis charitas, qua dilexit nos, etiam cum inimici essemus: ad quam cum ubique nos hortetur, tum maximè hisce verbis, quibus in vltima cœna non Apostolos tantum, sed nos omnes instruit, atque ad hanc charitatis vicissitudinem hortatur, quod in ea vitæ Christianæ perfectio, & consummatio esset constituta, neque alia via, quàm per hanc, esset acquirenda felicitas æterna.

FERIA TERTIA POST DOMINICAM PALMARVM, EPIST. HIER. II.

Tu autem Domine demonstraisti mihi, & cognoui, &c. Finis Epistolæ: Non prophetabis in nomine Domini, & non morieris in manibus nostris.

AT ICINATVR hæc quoque Epistola de mysterio passionis Christi: Sustinens enim personam Christi Hieremias, tria facit.
1. Primò, Ostendit sese ex certa Dei reuelatione intellexisse Iudæorum cōtra se odia, machinationes, & cōsilia, quibus ipsum propter veritatē verbi Dei sunt persecuti. Nullus autē Prophetarū, siue vitæ puritatē, siue prædicationē, siue persecutiones spectes, clarius imaginē Christi expressit, quàm Hieremias. Siquidē sanctificatus in vtero sanctissimè vixit, prædicatione grauitè vitia carpsit, & persecutionibus variis agitarus, tandem à populo lapidibus est obrutus. Nō quod ista cū Christi factis cōferri verè possint: distat enim multis parsangis. Christi namq; longè alia fuit vitæ innocentia, prædica-

rio, & passio, adeò vt soli Christo conuenire proprie possit ista Prophetæ sententia, Ego quasi agnus, qui portatur ad victimam. Nunquam enim Sanctorum puritas tanta esse potest, propter eam, quam circumferunt naturæ corruptionem, vt misericordia non indigeant conditoris, beneficio redemptionis non egeant: denique victimæ pro peccatis cessent. Hæc enim soli Christo ob vnionem diuinæ naturæ competunt.

2. Secundo, Quasi per antithesin inter se committit singularem Christi innocentiam, perseverans in ea, quam ab agno sumpsit metaphora, dicens, *Tu ostendisti mihi studia eorum, & nos cognouimus quod cogitauerunt contra me consilia,* quæ Christo non alia ratione competere possunt, nisi quatenus ita se gesserit, ac si prorsus ignorasset Scribarum, Sacerdotum, & Phariseorum, contra ipsum machinationes, quum nihil vnquam horum ipsum latuerit, ita vt frequenter non tantum ipsorum, vel verba, vel facta, quamuis occulta prodiderit, verum etiam abditissimas eorum cogitationes. Matth. 9. Vt quid cogitatis mala in cordibus vestris? Erant enim in Christo omnes sapientiæ, & scientiæ Dei thesauri absconditi, tanta vbertate & copia, vt de plenitudine eius omnes acceperimus veram tum Dei, tum scripturarum cognitionem: insuper remissionem peccatorum, & gratiam pro gratia, Iohannis 1. necnon Iudeorum contra ipsum inuidiam, dum videntes illustria Christi facta, miracula, & dogmata malo quodam zelo perciti dicebant, *Quid facimus, quia hic homo multa signa facit? Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum,* Iohannis 11. Conceperunt autem hunc zelum impij ex honoris, dignitatis, & quæstus nimia cupiditate, quibus dum priuari metuebant, iuxta Prophetæ huius oraculum consilio diffiniunt, dicentes, *Venite, mittamus lignum in panem eius, & eradamus eum de terra viventium, & nomen eius non memoretur amplius:* hoc est, Morte turpissima condemnemus eum, vt nulla posthac eius supersit memoria. Hæc quidem cogitauerunt impij, sed errauerunt. Nam excæcauit eos malitia eorum, & nescierunt sacramenta Dei, Sapien. 2. Omnibus etenim suis consiliis ac machinationibus hoc sunt cõsecuti, vt ipsi sibi perpetuam

ignominiam, damnationemque aeternam: Christo verò gloriam ac nominis immortalitatem compararent: quia enim Christus sese humiliavit usque ad mortem, dedit illi Pater nomen quod est super omne nomen, Philippiens. 2.

3 Tertiò, Denuntiat pro hac tanta in Christum iniuria horrendum Dei in ipsos iudicium, quo acerrimè filij sui tuebitur innocentiam, & vlciscetur illatam iniuriam: & impiorum iudicaturus est non tantum facta, sed corda, & renes, dum ait, *Tu autem Domine Sabaoth, qui iudicas iustè, videam ultionem tuam ex eis*, quæ non optando, appetitu videlicet vindictæ, dicuntur à Propheta, sed vaticinando, Dei contra ipsos sententiam pronuntiat. Tribuit autem Deo iudicij æquitatem, qua nihil, ut qui ipsa iustitia est, ex affectu, amore, & odio sit iudicaturus, sed in iudicio & iusticia, ut eius sententiam nec damnare etiam si velit, reprobis possit, sed laudare redemptus: item tribuit severitatem, qua impios, & infideles, hæreticos, hostes si lei, apostatasque, & quotquot sine fide ac poenitentia, in peccatis contra conscientiam perseverant, perpetuis illis gehennæ suppliciis puniet. Proinde quisquis sese aut potentia, aut calumniis impiorum opprimi sentit, consilium Prophetæ sequatur, revelet Domino causam suam: ipse enim, iuxta Psalmographum, est refugium pauperi, adiutor in tribulatione, iudex orphanorum, & Pater viduarum. Merito igitur Christus, ut exemplum omnibus oppressis exhiberet, Patri æterno causam suam vindicandam committit, nec temerè: Nam, Apostolo teste, exauditus est pro sua reuerentia, Hebræorum s, dum in diebus carnis suæ preces & supplicationes cum lachrymis & clamore valido obtulit. Vidit namque ultionem, quam Pater sumpsit de perfidis Iudæis filium Dei persequentibus, de gentibus idololatris gratiam Evangelij respuentibus, & de impiis peccatoribus filium Dei conculcantibus.

POST DOMINIC. PALM. 152
 FERIA TERTIA POST DOMINI-
 CAM PALMARVM, EVANGELIVM,
 Matth. 26.

Prima autem die azymorum, accesserunt discipuli ad Iesum dicentes, Vbi vis paremus tibi comedere pascha? &c. Finis Evangelij: Et hymno dicto, exierunt in montem oliueti, &c. Mar. 14. Luc. 22.

OMPLECTITVR hoc Evangelium tria. *Iudæi duabus de causis tantum colebāt Pascha.*
 1. Primò, Quomodo Iudæi iuxta præceptū, Exod. 12. duabus tantum de causis colebāt Pascha. 1. Quia Angelus ea nocte, Aegyptiorum primogenitis trucidatis, pepercisset Iudæis, Exod. 12. 2. Quia eadem nocte Aegypto sunt egressi, amplissimis spoliis ditati, & omnibus ipsorum aduersariis submersis, Exod. 14. Hæc autem, quia, Apostolo teste, in figura contigerunt, 1. Corinth. 10. Cuius vt veritatem exhiberet, aduenit Christus: idcirco ne legi derogare videretur, Apostolos de duobus admonet: scilicet, de Paschate post biduum celebrando, de Passione, quam per crucem esset subiturus, significans eam adesse horam, qua transiret ex hoc mūdo ad Patrem, Iohā. 13. & quod aduersum nos erat chyrographum decreti deleteret, ad Colos. 2. Agit autem hoc Christus, vt anxios, & parum in fide firmos Apostolos certiores faceret de sua diuinitate, & humanitate, qua potuit futura prædicere, & se se voluntarium morti obicere. Quæ duo eò attentius sub articulū Passionis voluit inculcare Christus, quod in his duobus summam fœlicitatis fidelium collocasset. Neque alia ratione cuiquā posse eā adipisci, nisi perfecta vtriusque fide & confessione. Vt enim sine fide impossibile est placere Deo, ita & qui erubuerit me, inquit Christus, coram hominibus, hunc filius hominis erubescet, &c. Luc. 9. sed Christiani longè, scilicet, maioribus de causis hoc celebrant, quo recordātur quod potentia magni illius cōsilij Angeli Christi eius, destructi sint, & captiui ducti in ligno crucis, Col. 2. & ipsi Christia

FERIA TERTIA

ni erepti de potestate tenebrarum, & translati in regnū filij Dei, Coloss. 1. & quòd loti in sanguine Christi ab omnibus peccatis, acceperiat spiritum adoptionis filiorum Dei, in quo clamant, Abba Pater, Rom. 8. Apocal. 1. His siquidem de causis pascha nostrum immolatus est Christus: horum consideratione & memoria epulantur in azymis, 1. Corinth. 5. sinceritatis, & veritatis: sed cum lactucis agrestibus, iuxta Dei decretum, Exod. 12. Sic enim typicum agnum Patres, Christus, & Apostoli comederunt. Requirit enim beneficiorum Christi memoria, nostrorum peccatorum quandam recordationem, eorumque veram poenitentiam, cum acerbo cordis dolore, de offenso clementissimo Patre Deo, coniunctam, sed addito azymo, id est, odio, & detestatione peccati, ne modicum fermentum totam massam corrumpat. Hoc enim significabat Deus, dū prohibet in domibus eorum, qui pascha comederent, esse fermentatum panem veteris malitiæ, & nequitiae: quia nulla esse potest conventio Christi ad Belial. Vt igitur Christus non solum legi obtemperavit in esu agni paschalis, sed ex nimia charitate qua dilexit nos, obtulit seipsum pro nobis, ut esset pascha nostrum ac nobis immolaretur, ita vicissim nos oportet ex vera fide, & conscientia bona, hæc ipsius beneficia amplecti.

*Iudeorum
malitia.*

2. Secundò, Proponit malitiam Iudeorum, quorum Principes interea dum sacra hæc tanta religione sibi à Deo præcepta colenda forent, invidia irritati, secundò contra Christum consilium faciunt, quomodo Iesum dolo tenerent, & occiderent. Quia enim semel inter ipsos constitutum erat perdere Christum, quem sentiebant ipsorum avaritiæ, superstitioni, & impietati esse contrarium, lata iam per Caiphiam sententia, solum hoc de modo perdendi agitur concilium, dicentes, ut est Sapient. 2. Circunveniamus iustum, quoniam contrarius est operibus nostris: Improperat nobis peccata legis: Diffamat in nos peccata disciplinæ nostræ: Pro-mittit se scientiam Dei habere: Filium Dei se nominat: Factus est in traductionem cogitationum nostrarum: Grauis est nobis ad videndum: & tanquam nugaces æstimati sumus ab illo. Vide Matth. 23. Venite ergo, mittamus

mittamus lignū in panē eius, & eradamus eū de terra, & nomē eius nō memoretur amplius, Hic. 11. Sic enim impietas semper in malū proficit, iustissimo Deo præcedētia peccata nouis subsequētibus vindicāte, vt nō immeritō impij magistrat⁹ imaginē, hi Principes & Sacerdotes præ se ferre videātur: qui cum semel veritatē ipsā oppugnare cœperint, nō antē desistūt, quā omnino opprēsserint, exigētibus id sæpe meritis subditorū, quia Dominus est, qui regnare facit hypocritam propter peccata populi sui, Iob 34. Illud quoque hoc loco admirari licet humanam malitiam, licet potentia, armis, facultatibus, & omnibus præsidis fulciatur, nihil tamen posse contra electos, nisi Deo permittente: qui mala hominum voluntate ad exercitium vtitur electorū, non pro ipso improborum arbitrio, sed secundum propositū suū, & Ecclesiæ vtilitatē. Est & illud quoque horū Principū magnæ improbitatis, & impudentiæ argumentum, quōd nullō pietatis, vel religionis amore, coērcētur, à flagitio cōcepto in filiū Dei, sed solo mundi & turbarū motu. Ideō inquit, Non in die festo, ne forte tumultus fieret in populo: sed iusto Dei iudicio comprehenduntur in cōciliis quibus cogitant, Psal. 10. 3. Tertiō, Horrendum iudicium Dei in Iuda proponit, qui ex Apostolo, & verbi Dei præcone, factus, propria malitia, qua ita est excæcatus, venditor, traditorq; Christi: Quum enim diabolus misisset in cor eius, vt traderet eum, tunc abiit ad Principes, & summos Sacerdotes, dicens, Quid vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam? Hic fructus est avaritiæ, vt verē dixerit Poëta, Quid non mortalia pectora cogis auri sacra fames? & Apostolus, Qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationes, & in laqueum diaboli, quæ mergunt homines in interitum, i. ad Tim. 6. Refert autem impius hic proditor omnium eorum imaginem, qui contra conscientiam, veritatem Dei in mendacio detinent, quæstus causā pietatem simulant, sacramenta Christi non nisi certo pretio accepto administrant, & Simoniaca labe turpiter Ecclesiam defordant. Hi enim verē Christum Iudæis tradunt illudendum & occidendum: quia huiusmodi hominum causa nomen Domini iugiter blasphematur: quibus iustissimē competit illud, Si

*Horrendum
Dei iudiciū
in Iuda.*

FERIA QVARTA

inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem utique, &c. Psalm. 54. Quod autem opportunitatem nacti impij magistratus perpetrandi sceleris pretium offerunt, insignem eorum in Christum declarat inuidiam, quavis parati iacturam subire, ut innocentis morte sese exfaturent. Ita solent ij, quibus veritas odio est, omnia tentare, ut eam semel opprimant, nec antè desistunt, quàm quod cupierint, assequantur.

FERIA QVARTA POST DOMINICAM PALM. EVANGEL. IOHAN. 13.

Ante diem festum Paschæ, sciens Iesus quia venit hora eius, &c. Finis Euangelij. ita & vos faciatis, &c.

ET SI non ignorem huius Euangelij historiam factam esse ipso die cœnæ Domini, atque hoc die Christum fuisse à Iuda venditum, tamen quia, iuxta communem Ecclesiæ consensum, lotionum pedum sacramenti institutionem præcessit, idè consulè hoc Euangelium hoc die interpretari licet. Complectitur autem quatuor.

Mansuetudo Christi.

I Primò, Singularem Christi mansuetudinem, & humilitatem, qua se non tantùm in abiectionissimam seruitutem lotionis pedum demisit, sed in horribiles illos dolores Passionis, quos nostra causa assumpsit, ad Philippenses 1. Propter nimiam scilicet, charitatem, qua dilexit nos, &c. Eà autem dilectionem electis, & fidelibus quotidie impendit, quam Apostolis typica hac lotionem significauit, s. sanguine suo sese animæ, & corporis fordes loturum, peccata, nimirum, & pœnas peccatorum, quæ licet in natura videantur relictæ in exercitium, in morte tamen prorsus extinguuntur, Apoc. 7. Absterget Deus, Dan. 12. Isa. 25. Deleuit enim Christus mortem, peccata, mundum, diabolum, & infernum, nò ut nò sint, sed ut fidelibus nò dominètur, ablata ipsorum tyrânide, & potetia, ne lotis & iustificatis noceat, sed potius, ut ait Apost. Ro. 8. cooperètur in bonum. Nà præcipit mortem in sèpiternum, Isa. 25. deleuit chyrographum decreti ad Col. 2. vicit mundum, Io. 17. alligauit fortè & vasa eius diripuit, Luc. 11. & in sanguine testamèti eduxit, vi